

Tillämpningsanvisning

Omställningsstöd och pension till förtroendevalda (OPF-KL 18)

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Senast reviderad	Beslutsinstans
Tillämpningsanvisning Omställningsstöd och pension till förtroendevalda (OPF-KL 18)	Anvisning	2021-11-02 § 241	Kommunchef
Dokumentansvarig/processägare	Version	Diarienummer	Giltig till
Kommunledningsförvaltningen	2	21KS358	2025-12-31
Dokumentinformation	Tillämpningsanvisning Omställningsstöd och pension till förtroendevalda (OPF-KL 18)		
Dokumentet gäller för	Förtroendevalda		

Innehåll

Tillämpningsanvisning Omställningsstöd och pension till förtroendevalda (OPF-KL 18)	1
Förkortningar.....	3
1 Allmänt.....	4
1.1 OPF-KL18 (Omställningsstöd och pension till förtroendevalda)	4
1.2 Vilka förmåner har en förtroendevald rätt till	4
1.3 Pensionsmyndighet.....	4
2 Omställningsstöd.....	5
2.1 Aktiva omställningsinsatser	5
Möjlighet till aktiva omställningsinsatser	5
Ansökan.....	5
Beslut.....	5
Information.....	5
2.2 Ekonomiskt omställningsstöd	5
Rätt till ekonomiskt omställningsstöd	5
Regler för ekonomiskt omställningsstöd.....	5
Ansökan.....	6
Beslut.....	6
2.3 Förlängt ekonomiskt omställningsstöd.....	6
Rätt till förlängt ekonomiskt omställningsstöd	6
Regler för förlängt ekonomiskt omställningsstöd	7
Ansökan.....	7
Beslut.....	7
Egen aktivitet.....	7
Samordning med förvärvsinkomst	8
Beslut.....	8
Uppgiftsskyldighet	8
Sanktion.....	8
Återbetalning av omställningsstöd	8
Information.....	8
3 Pensionsbestämmelser.....	9
Information.....	9
3.1 Tillämpningsområde m.m.	9
3.2 Avgiftsbestämd ålderspension.....	9
3.3 Sjukpension	9
Ansökan.....	9
Beslut.....	10
3.4 Efterlevandeskydd	10
3.5 Familjeskydd	10
Ansökan.....	10
Beslut.....	10

Förkortningar

OPF-KL18	Omställningsstöd och pension för förtroendevalda
PBF	Bestämmelser om pension och avgångsersättning för förtroendevalda
PRF	Pensionsbestämmelser för förtroendevalda
SKL	Sveriges Kommuner och Landsting

I Allmänt

I.1 OPF-KL18 (Omställningsstöd och pension till förtroendevalda)

OPF-KL18 gäller för förtroendevalda som väljs för första gången i samband med valet 2014 eller senare, eller som i tidigare uppdrag inte omfattats av PBF, PRF eller andra omställnings- och pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

Varje ny mandatperiod betraktas som ett nytt tillträde till uppdrag.

Omställningsstöden ska stödja och hjälpa en förtroendevald i hans eller hennes omställning till nytt arbete. Det förutsätts att den förtroendevalde själv aktivt verkar för att få ett nytt arbete.

Omställningsfonden kan uppdras att mot en kostnad hantera den förtroendevaldes omställning.

Om tillämpningsanvisningarna och OPF-KL blir motstridiga i något fall är det OPF-KL som ska gälla.

Denna tillämpningsanvisning gäller från 2019-01-01.

OPF-KL18 består av två delar:

Omställningsstöd

- Aktiva omställningsinsatser
- Ekonomiskt omställningsstöd
- Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Pensionsbestämmelser

- Avgiftsbestämd ålderspension
- Efterlevandeskydd
- Sjukpension
- Familjeskydd

I.2 Vilka förmåner har en förtroendevald rätt till

Förtroendevald med sammanlagda uppdrag på minst 40 procent omfattas av samtliga ovanstående förmåner.

Fritidspolitiker med sammanlagda uppdrag under 40 procent omfattas av avgiftsbestämd ålderspension och efterlevandeskydd.

Ansökan om förmåner enligt OPF-KL18 görs hos pensionsmyndigheten (Kommunstyrelsen). Ansökan ska vara skriftlig och på särskild blankett *samt diarieföras*.

I.3 Pensionsmyndighet

Kommunstyrelsen är pensionsmyndighet i Piteå kommun och har till uppgift att tolka och tillämpa OPF-KL18s regler.

Pensionsmyndigheten ansvarar för att det finns tillämpningsanvisningar för den praktiska hanteringen av förmånerna enligt OPF-KL18.

2 Omställningsstöd

2.1 Aktiva omställningsinsatser

Förtroendevald ska erbjudas möjlighet till aktiv omställningsinsats på liknande sätt som gäller för anställda i Piteå kommun. Individuella aktiva insatser inom ramen för omställningsstödet uppgår till ett riktvärde av ett halvt inkomstbasbelopp per person och uppdrag. De åtgärder som erbjuds kan exempelvis bestå av rådgivningsinsatser och kompletterande utbildning. Det aktiva omställningsarbetet kan som längst pågå 2 år efter det att uppdraget upphört.

Möjlighet till aktiva omställningsinsatser

Nedanstående villkor ska vara uppfyllda:

- Uppdrag på sammanlagt minst 40 % av heltid i Piteå kommun.
- Minst 4 års sammanhängande uppdragstid i Piteå kommun vid avgången.
- Ej uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder vid avgång.

Ansökan

Förtroendevald ska lämna skriftlig ansökan till pensionsmyndigheten i Piteå kommun om aktiv omställningsinsats senast 3 månader efter avgången från uppdraget. Avstår förtroendevalde att ansöka inom föreskriven tid upphör möjligheten att få aktiva omställningsinsatser. Kommunen anvisar utförare för de aktiva omställningsinsatserna.

Beslut

Kommunchef fattar beslut i varje enskilt fall upp till och med ett inkomstbasbelopp. I de fall där kostnaden överstiger ett inkomstbasbelopp beslutar Pensionsmyndigheten.

Information

Pensionshandläggaren ska i samband med att den förtroendevalde avgår från sitt uppdrag, informera om reglerna för aktiva omställningsinsatser.

2.2 Ekonomiskt omställningsstöd

Rätt till ekonomiskt omställningsstöd

Nedanstående villkor ska vara uppfyllda:

- Uppdrag i Piteå kommun på sammanlagt minst 40 % av heltid.
- Minst 1 års sammanhängande uppdragstid i Piteå kommun vid avgången.
- Längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

Regler för ekonomiskt omställningsstöd

För varje fullgjort år i uppdraget ger rätt till utbetalning i 3 månader av ekonomiskt omställningsstöd. Maximal utbetalningstid är 3 år. Ersättningen utbetalas innevarande månad.

Ekonomiskt omställningsstöd beräknas på årsarvodet året före avgångstidpunkten.

Perioden börjar löpa första dagen efter avslutat uppdrag, maximalt 3 månader retroaktiv utbetalning räknat från ansökningstillfället.

Storleken på omställningsstödet är 85 % under de två första åren och 60 % under år tre.

Det första årets utbetalning av ekonomiskt omställningsstöd samordnas inte med förvärvsinkomster. De två följande åren undantas ett inkomstbasbelopp från samordning.

Omställningsstödet upphör om den förtroendevalde får nytt uppdrag på sammanlagt minst 40 % av heltid.

För att få ekonomiskt omställningsstöd krävs egen aktivitet från den förtroendevalde, i syfte att hitta annan försörjning.

Ekonomiskt omställningsstöd beräknas och betalas ut av Piteå kommun.

Tid i uppdraget	Utbetalningstid	Tid i uppdraget	Utbetalningstid
1 år	3 mån	7 år	21 mån
2 år	6 mån	8 år	24 mån
3 år	9 mån	9 år	27 mån
4 år	12 mån	10 år	30 mån
5 år	15 mån	11 år	33 mån
6 år	18 mån	12 år eller mer	36 mån

Ansökan

Förtroendevald ska lämna skriftlig ansökan till Piteå kommun om ekonomiskt omställningsstöd senast 3 månader efter avgången från uppdraget. Avstår förtroendevalde att ansöka inom föreskriven tid upphör möjligheten att få ekonomiskt omställningsstöd.

Beslut

Pensionsmyndigheten fattar beslut i varje enskilt fall.

2.3 Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Rätt till förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Nedanstående villkor ska vara uppfyllda:

- Uppdrag på sammanlagt minst 40 % av heltid i Piteå kommun.
- Minst 8 års sammanhängande uppdragstid i Piteå kommun vid avgången.
- Längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

Regler för förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan betalas ut tidigast från den tidigaste uttagsåldern för allmän pension och endast i omedelbar anslutning till att ekonomiskt omställningsstöd upphör.

Det förlängda ekonomiska omställningsstödet kan utges för ett år i taget.

Det förlängda ekonomiska omställningsstödet motsvarar 60% av den förtroendevaldes årsarvode året innan avgångstidpunkten.

Det förlängda omställningsstödet ska samordnas/minskas med förvärvsinkomster.

Rätten att erhålla förlängt ekonomiskt omställningsstöd upphör om den förtroendevalde får nytt uppdrag på sammanlagt minst 40 % av heltid.

För att få förlängt omställningsstöd krävs egen aktivitet från den förtroendevalde i syfte att hitta annan försörjning.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd beräknas och betalas ut av Piteå kommun.

Ansökan

Förtroendevald ska lämna skriftlig ansökan till Piteå kommun om förlängt ekonomiskt omställningsstöd, senast 3 månader innan rätten till förlängt omställningsstöd inträder.

För fortsatt utbetalning fordras årsvis ansökan, senast 3 månader innan den nya utbetalningsperioden ska påbörjas.

Avstår förtroendevalde att ansöka inom föreskriven tid upphör möjligheten att få förlängt omställningsstöd.

Beslut

Pensionsmyndigheten fattar beslut i varje enskilt fall.

Egen aktivitet

Egen aktivitet i syfte att hitta annan försörjning krävs från första dagen och det förutsätts att den enskilde deltar på ett aktivt sätt i insatsen. Definition av egen aktivitet:

- Förtroendevald är inskriven på Arbetsförmedlingen samt uppfyller villkoren för ersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring,
- nytt jobb
- nytt uppdrag inom Landsting eller annan kommun eller
- studier enligt Studieledighetslagen.

Underlag som styrker att den förtroendevalda är inskriven hos Arbetsförmedlingen och uppbär A-kassa, studieintyg, lönespecifikation etc, ska lämnas till pensionshandläggaren.

Samordning med förvärvsinkomst

Förtroendevald ska varje månad under utbetalningsår 2 och 3 lämna inkomstuppgift, senast den 10:e i månaden efter det att inkomsten betalats ut.

Inkomstuppgift ska lämnas även de månader då förvärvsinkomsten är noll kronor.

Inlämnad inkomstuppgift är en förutsättning för att ekonomiskt omställningsstöd ska betalas ut. Om inkomstuppgift inte har lämnats inom föreskriven tid (10:e i varje månad), sker ingen utbetalning förrän inkomstuppgiften har kommit Piteå kommun tillhanda, dock max med en månads retroaktivitet.

Utbetalning av ekonomiskt omställningsstöd sker i slutet av den månad då inkomstuppgiften inlämnats.

Beslut

Pensionsmyndigheten fattar beslut i varje enskilt fall.

Uppgiftsskyldighet

Den förtroendevalde är skyldig att lämna de uppgifter Pensionsmyndigheten begär och som behövs för att kunna bedöma rätten till och beräkna omställningsstöd.

Sanktion

Om den förtroendevalde av olika skäl inte tar sitt ansvar för att hitta ny försörjning eller underlåter att lämna rapporter enligt dessa regler kan pensionsmyndigheten besluta om åtgärder enligt följande sanktioner.

Trappan omfattar tre steg där:

1. det första är en skriftlig påminnelse
2. andra steget, förlorad ersättning i fem dagar
3. tredje och sista steget blir hela omställningsstödet indraget och den förtroendevalde måste då på nytt söka ersättning hos Pensionsmyndigheten för att kunna få ersättning igen.

Återbetalning av omställningsstöd

Har förtroendevald erhållit omställningsstöd, ekonomiskt omställningsstöd eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd obönhörligen eller med för högt belopp genom oriktiga uppgifter, underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldigheten eller på annat sätt eller har förtroendevald i annat fall bort inse att utbetalningen var oriktig, ska det för mycket utbetalda beloppet återbetalas.

Pensionsmyndigheten kan, om särskilda regler föreligger, besluta att helt eller delvis avstå från efterkrav.

Information

Pensionshandläggaren ska i samband med att den förtroendevalde avgår från uppdraget informera om de regler som gäller för omställningsstöd och förlängt omställningsstöd.

3 Pensionsbestämmelser

Information

Pensionsmyndigheten ska lämna information till den förtroendevalde om hans eller hennes pensionsbehållning, pensionsgrundande inkomst och avsättning av pensionsavgift.

3.1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om pension gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen, landstinget/regionen eller kommunalförbundet.

Bestämmelserna gäller för förtroendevalda som tillträtt i samband med valet 2014 eller senare. Bestämmelserna gäller från samma tidpunkt, även förtroendevalda som i tidigare uppdrag inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra omställnings- och pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

Pensionsbestämmelserna tillämpas för förtroendevald, oavsett uppdragets omfattning, om inte annat anges.

Pensionsbestämmelserna gäller inte för förtroendevald som vid tillträdet av sitt (sina) uppdrag har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

3.2 Avgiftsbestämd ålderspension

Piteå kommun sätter årligen av pensionsavgifter, beräknade på den förtroendevaldes pensionsgrundande årsinkomst. Pensionsavgiften är 4,5% på den pensionsgrundande inkomsten upp till och med 7,5 inkomstbasbelopp och 30 % på delar som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp, till dess den förtroendevalde har uppnått i 32 a § LAS angiven ålder. Därefter är pensionsavgiften 4,5 % på den hela pensionsgrundande inkomsten.

Pensionsbehållningen kan tas ut som en månadsvis pension tidigast från den tidpunkt som gäller för uttag av allmän pension.

Pensionen betalas ut livsvarigt.

Avgiftsbestämd ålderspension kan utbetalas som en engångsersättning till förtroendevald om värdet av pensionsbehållningen är högst 150 % av inkomstbasbeloppet året innan utbetalning av förmånen börjar.

3.3 Sjukpension

Sjukpension betalas ut under den tid den förtroendevalde har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning.

Upphör rätten till sjuk- eller aktivitetsersättning upphör även rätten till sjukpension.

Ansökan

Den förtroendevalde ska lämna skriftlig ansökan till pensionshandläggaren om utbetalning av avgiftsbestämd ålderspension, senast 3 månader föreönskad utbetalning

Den förtroendevalde ska lämna in kopia på Försäkringskassans beslut om sjukersättning till pensionshandläggaren för utbetalning av sjukpension, senast 3 månader efter beslutet om sjuk- eller aktivitetsersättning.

Beslut

Pensionsmyndigheten fattar beslut i varje enskilt fall.

3.4 Efterlevandeskydd

Avgiftsbestämd ålderspension innehåller ett obligatoriskt efterlevandeskydd, som kan väljas bort i samband med ansökan. Efterlevandeskyddet innebär att pensionsbehållningen betalas ut till förmånstagare enligt OPF-KL18, om den förtroendevalde avlider.

3.5 Familjeskydd

Familjeskydd gäller för förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid om 40 %.

Bestämmelserna om familjeskydd träder i kraft i samband med valet 2018 eller vid den senare tidpunkt då OPF-KL18 antas av fullmäktige. Bestämmelserna gäller från samma tidpunkt, även förtroendevalda som i tidigare uppdrag inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra omställnings- och pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

Familjeskydd består av två delar, dels familjeskydd till efterlevande vuxen och dels familjeskydd till efterlevande barn. Med barn avses arvsberättigat barn eller det barn som den förtroendevalde tagit emot i sitt hem i adoptionssyfte.

Om den förtroendevalde har en samtidig anställning med rätt till annat motsvarande skydd ska rätten till familjeskydd bedömas av pensionsmyndigheten.

Ansökan

I händelse av den förtroendevaldes dödsfall ska förmånstagare skriftligen ansöka till pensionshandläggaren om utbetalning av efterlevandeskydd/familjeskydd.

Ansökan ska ske senast 3 månader efter inträffat dödsfall.

Beslut

Pensionsmyndigheten fattar beslut i varje enskilt fall.